

Deu preguntes sobre la sida

Aquesta setmana té lloc a Amsterdam un congrés científic mundial sobre la sida. A l'hora en què els investigadors faran balanç del que coneixem, sembla interessant de respondre a deu preguntes que tothom es fa sobre la síndrome.

—*¿D'on prové la síndrome?*

La síndrome d'immunodeficiència adquirida fou reconeguda oficialment fa onze anys. Però se sabia de casos anteriors de malalts amb símptomes que coincidien amb els de la sida. La sida és causada pel virus HIV, del qual hi ha dues formes. L'HIV-1, està per tot el món; l'HIV-2, concentrat a l'Àfrica occidental. Es creu que el virus podria haver passat a les persones procedents dels primats salvatges. Hi ha teories, com ara la que diu que les proves sobre vacunes contra la poliomeilitis amb micos van permetre la contaminació d'humans, però això no està demostrat. En tot cas, el que sembla clar és que el virus procedeix de l'Àfrica. Es podria haver estès de forma lenta i en certes àrees rurals concretes durant 100 o 200 anys o més. També pot ser que les formes primitives del virus no produïssin la sida i després hi hagués alguna mutació. Les teories fantàtiques que pretenen que el virus és un producte de la guerra bacteriològica o que va venir de l'espai mai no han estat preses seriosament.

—*¿Quines previsions hi ha sobre el progrés del nombre de malalts?*

Fins ara, hi ha declarats 350.000 casos oficials de sida, però sembla que el nombre real deu ser de més d'un milió i mig des de l'inici de la epidèmia. El nombre d'infectats oscil·la entre 8 i 10 milions, dels quals un milió són nens. Als Països Catalans —sense Catalunya Nord— hi ha hagut 4.991 casos: 307 a les Balears, 3.564 al Principat i 120 al País Valencià.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) calcula que l'any 2000 hi haurà 40 milions d'infectats. La previsió anterior de l'OMS era de 25-30 milions. Però

un estudi recent de la Universitat de Harvard és molt més pessimista i calcula que l'any 2000 hi haurà 110 milions de seropositius.

—*¿Quina és la població de risc?*

La sida es va començar a detectar en homosexuals. Aquests i els drogoaddictes són els grups més afectats als països occidentals. Però sovint els primers han fet cas de certes mesures preventives i

sida. Alguns tenen el virus des de fa 14 anys i no l'han desenvolupada. L'esperança de vida, un cop manifestada la malura, és d'un any a dos i mig. Cal assenyalar que la sida només està controlada des de fa onze anys i que pot ser que hi hagi un temps d'incubació variable.

—*¿Es útil el preservatiu?*

El preservatiu és eficaç si s'usa correctament, és de qualitat i, naturalment, no té

microfissures que permetin el pas del virus.

Tot i que molta gent és rebeca a l'hora d'utilitzar-lo, se'n recomana l'ús, sobretot en persones que tinguin contactes sexuals fora de la parella estable. El preservatiu protegeix de la infecció tant l'home com la dona.

—*¿Es pot transmetre el virus per un petó?*

Les tres vies principals de contagi són: contacte sexual, transmissió de la mare seropositiva al fill i transmissió parenteral, que inclou des de transfusions a l'ús d'una mateixa xeringa. El

virus no es transmet per mosquits, pel fet d'utilitzar el mateix got que un seropositiu o, segons podem afirmar per ara, per un petó. En aquest darrer cas, s'ha parlat del risc d'infecció, que seria teòricament possible quan hi ha petites ferides a la boca. En pràctiques sexuals, el virus es pot contraure quan hi ha bescanvi de fluids: penetració vaginal, anal o sexe oral. En aquest darrer cas, el risc només sembla significatiu en cas de petites ferides.

—*¿Hi ha risc en el dentista o el barber?*

Si el risc és nul, és molt baix. En el cas de dentistes seropositius, hi ha risc i s'han donat casos d'infecció. Però en condicions higièniques correctes anar al dentista no ha significat un perill de contraure el virus. La barberia encara representa un risc menor, si bé sempre hi pot haver el perill de ferides de sang causades a un individu seropositiu i que n'afectin un altre. En tot cas, la millor prevenció és observar una gran cura en la neteja de tots els estris que es facin servir. El risc no és nul gairebé mai, però de vegades és mí-

A l'Àfrica s'han enregistrat més de sis milions d'individus infectats.

OMS - H. ANENDEN

això ha implicat que l'augment de casos s'hagi desaccelerat en aquest col·lectiu en alguns llocs. El nombre de drogaaddictes malalts augmenta espectacularment. Com a exemple, tenim que a l'estat francès la població reclusa, on hi ha molts drogaaddictes, té un percentatge de seropositius del 6%, quinze vegades superior a la població general. També hi ha risc en persones que reben transfusions de sang, però bé que des de fa uns anys el control és obligatori. Cal realitzar sempre les transfusions als centres autoritzats.

Ara comença a créixer el nombre d'heterosexuals infectats. D'altra banda, del 15 al 30% de nens nascuts de mares portadores contrau el virus. Si ara les dones formen el 20% del total de seropositius, sembla que l'any 2000 podrien ser el 40%.

—*¿Tot seropositiu contrau la síndrome?*

Es pensa, tot i que no està demostrat, que no tots els infectats amb el virus contrauran la sida. De tota manera, deu anys després de la infecció, un 85% dels seropositius han manifestat símptomes de la

nim. La participació de Magic Johnson als Jocs Olímpics és una mostra que un seropositiu pot participar en moltes activitats sense exposar el seus companys a la infecció.

—¿Quins fàrmacs permeten d'aturar la sida?

Fins ara, només l'AZT (zidovudina) s'ha mostrat efectiu per a retardar la manifestació de la síndrome i per a allargar la vida dels individus malalts. El tractament és car i, a més, produeix a la llarga efectes secundaris: alteracions hepàtiques, digestives, cutànies, neurològiques. És l'únic fàrmac comercialitzat a tot el món. Als Estats Units i progressivament a altres països s'ha legalitzat el DDI (didanosina), que inhibeix la multiplicació del virus. No és tan car, però tampoc no sembla tan efectiu com l'AZT.

La recerca de fàrmacs s'orienta a interceptar qualsevol de les diverses etapes de captació, reproducció o acció del virus, que ataca els limfòcits anomenats T4+, que tenen un paper essencial en la resposta als agents infecciosos. La utilització de més d'un fàrmac ahora sembla més efectiva que el tractament únic. En tot cas, hi ha diverses substàncies que s'investiguen i que podrien mostrar-se útils i ser utilitzades d'aquí a pocs anys. Els resultats actuals són esperançadors, si bé no es poden crear expectatives prematures.

—¿Com està la recerca d'una vacuna?

Les vacunes es basen en la introducció de virus d'una malaltia o de certs elements d'aquest virus perquè el cos produeixi anticossos específics quan es produeixi la vertadera infecció. En el cas del

Les campanyes d'informació als joves, com aquesta a Suïssa, pretenen aturar la difusió del virus. OMS-H.SALGADO

sistema immunitari, la situació és molt complicada, entre altres coses perquè el virus es presenta sota molt diverses formes, que varien d'un individu a un altre.

Fa uns mesos, el comitè francès d'ètica va autoritzar la prova d'una vacuna en 60 voluntaris. La prova, feta en individus sans no seropositius, permetrà de saber la forma com el cos passa a fabricar anticossos contra el virus. La recerca, dirigida pel doctor Marc Girard, és considerada de les més sòlides i prometedores de les que es realitzen al món. En tot cas, és improbable que s'aconsegueixi una vacuna segura i efectiva abans de quatre o cinc anys.

—¿Quines són les conseqüències so-

cials de l'adquisició del virus de la sida?

L'augment de morts per sida als països subdesenvolupats —que tenen el 90% dels infectats— poden causar grans desequilibris demogràfics a l'Àfrica i al sud-est asiàtic. Al mateix temps, les conseqüències econòmiques són molt negatives, ja que la síndrome afecta bàsicament individus de 20 a 40 anys, és a dir, en plena edat activa.

La por de la sida també provoca el rebuig social contra persones seropositives o contra individus pertanyents a grups de risc. A l'estat francès es debat l'obligatorietat de fer-se la prova abans de contraure matrimoni. El passat mes de març el ministeri espanyol de Sanitat va rebutjar les proves realitzades per diverses empreses als seus treballadors, si no es feien amb el consentiment d'aquests.

Hi ha gent partidària de fer obligatoris els controls a determinats professionals. Aquestes mesures anirien dirigides a dificultar la transmissió de la malaltia. Però també poden atemptar, segons altres persones, contra la intimitat de certs individus, que no tenen per què revelar si tenen el virus o no. Cal harmonitzar, tanmateix, el dret a la intimitat amb les mesures que ajudin a evitar una accelerada difusió de la infecció entre la població. Al mateix temps, cal evitar discriminacions i l'aïllament dels individus portadors. Amb unes previsions mínimes de 40 milions d'infectats per a l'any 2000 no sembla lògic ni possible buscar la solució de l'epidèmia en l'aïllament d'aquests individus.

La conscienciació contra la sida s'ha manifestat de molt diversa manera a tot el món. OMS-J.HERNANDEZ-CLAIRE

X. D.